

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 2 kwietnia 2009 r.*

W sprawie C-139/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 68 WE i 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberlandesgericht Karlsruhe (Niemcy) postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 7 kwietnia 2008 r., w postępowaniu karnym przeciwko

Rafetowi Kqiku,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, A. Ó Caoimh, J.N. Cunha Rodrigues, U. Löhmus i P. Lindh (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,
sekretarz: R. Grass,

uwzględniając procedurę pisemną,

* Język postępowania: niemiecki.

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu R. Kqiku przez A. Heideggera, Rechtsanwalt,
- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez M. Wilderspina oraz S. Grünheid, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- ¹ Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni decyzji nr 896/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. wprowadzającej uproszczony system kontroli osób na granicach zewnętrznych oparty na jednostronnym uznawaniu przez państwa członkowskie niektórych zezwoleń na pobyt wydawanych przez Szwajcarię i Liechtenstein do celów przejazdu tranzytem przez ich terytorium (Dz.U. L 167, s. 8).
- ² Wniosek ten został złożony w ramach postępowania karnego wszczętego w Niemczech przeciwko R. Kqiku, obywatelowi Serbii i Czarnogóry, na którym ciąży zarzut wjazdu na

terytorium Republiki Federalnej Niemiec w dniu 4 sierpnia 2006 r. i pobytu w tym państwie do dnia 6 sierpnia 2006 r. bez posiadania wymaganego zezwolenia na pobyt w formie wizy.

Ramy prawne

Prawo wspólnotowe

Dorobek Schengen

- ³ Na mocy art. 10 i 11 Konwencji wykonawczej do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.U. 2000, L 239, s. 19), podpisanej w Schengen (Luksemburg) w dniu 19 czerwca 1990 r., dla wszystkich osób niebędących obywatelami państw członkowskich Wspólnot Europejskich wprowadza się jednolitą wizę krótkoterminową, która może być wydawana w przypadku pobytów nieprzekraczających trzech miesięcy. Konwencja ta wprowadza jednak rozróżnienie między wizami podróżnymi i wizami tranzytowymi. Te ostatnie są wydawane na okres tranzytu nieprzekraczający pięciu dni.

Rozporządzenie (WE) nr 539/2001

- ⁴ Na mocy art. 1 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniającego państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (Dz.U. L 81, s. 1), i załącznika I do tego rozporządzenia, obywatele Federalnej

Republiki Jugosławii (Serbii i Czarnogóry) objęci są obowiązkiem wizowym przy przekraczaniu granic zewnętrznych państw członkowskich.

5 Artykuł 2 tego rozporządzenia ma następujące brzmienie:

„Do celów niniejszego rozporządzenia »wiza« oznacza zezwolenie udzielone lub decyzję podjętą przez państwo członkowskie, wymagane do wjazdu na jego terytorium w celu:

- zamierzonego pobytu w tym lub w kilku państwach członkowskich, nie dłuższego niż trzy miesiące ogółem,
- tranzytu przez terytorium tego lub kilku państw członkowskich, z wyjątkiem tranzytu w obrębie lotniska”.

Decyzja nr 896/2006

6 Motywy 2, 3, 6 i 7 decyzji nr 896/2006 mają następujące brzmienie:

„(2) Obowiązujące przepisy wspólnotowe nie przewidują [...] uproszczonego systemu kontroli osób na granicach zewnętrznych, dzięki któremu zezwolenia

na pobyt wydane przez państwa trzecie byłyby uznawane za równorzędne z wizą jednolitą do celów przejazdu tranzytem przez wspólny obszar lub krótkotrwałego pobytu na [obszarze Schengen].

- (3) Obywatele państw trzecich, którzy posiadają zezwolenie na pobyt wydane przez Szwajcarię i którzy podlegają obowiązkowi wizowemu zgodnie z rozporządzeniem [nr 539/2001], mają obowiązek wystąpić o wizę w przypadku przejazdu tranzytem przez wspólny obszar w drodze powrotnej do kraju swojego pochodzenia [...].

[...]

- (6) W celu rozwiązania trudnej sytuacji znajdujących się w Szwajcarii i Liechtensteinie konsulatów państw członkowskich, które w pełni wprowadzają w życie dorobek Schengen, oraz nowych państw członkowskich powinno się wprowadzić uproszczony system kontroli osób na granicach zewnętrznych oparty na jednostronnym uznawaniu niektórych zezwoleń na pobyt wydanych przez władze Szwajcarii i Liechtensteinu za równorzędne z wizami jednolitymi lub krajowymi.
- (7) Takie uznanie dokumentu powinno ograniczać się do celu przejazdu tranzytem i nie powinno mieć wpływu na możliwość wydawania przez państwo członkowskie wizy na pobyt krótkoterminowy”.

7 Artykuł 1 decyzji nr 896/2006 przewiduje:

„Niniejsza decyzja ustanawia uproszczony system kontroli osób na granicach zewnętrznych oparty na jednostronnym uznawaniu przez państwa członkowskie zezwoleń na pobyt wydanych przez Szwajcarię i Liechtenstein obywatelom państw

trzecich podlegającym obowiązkowi wizowemu zgodnie z rozporządzeniem [...] nr 539/2001 za równorzędne z ich wizami jednolitymi lub wizami krajowymi do celów przejazdu tranzytem.

[...]”.

8 Artykuł 2 tej decyzji uściśla:

„Państwa członkowskie, które w pełni wprowadzają w życie dorobek Schengen, jednostronnie uznają wymienione w załączniku zezwolenia na pobyt wydane przez Szwajcarię i Liechtenstein.

[...]”.

9 Artykuł 3 akapit pierwszy wymienionej decyzji stanowi:

„Czas przejazdu tranzytem obywatela państwa trzeciego przez terytorium państw członkowskich nie może przekraczać pięciu dni”.

10 Wśród zezwoleń na pobyt wydawanych przez Konfederację Szwajcarską, o których mowa w art. 2 decyzji nr 896/2006, i wymienionych w wykazie umieszczonym w załączniku do tej decyzji znajduje się między innymi wydawany cudzoziemcom dokument tożsamości kategorii C, związany z zezwoleniem na pobyt stały kategorii C.

Uregulowania krajowe

- 11 Właściwe przepisy Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet (ustawy o pobycie, działalności zarobkowej i integracji cudzoziemców na terytorium federalnym, BGBl. 2004 I, s. 1950, zwanej dalej „ustawą o pobycie cudzoziemców”) przewidują obowiązek posiadania przez obywateli państw obcych dokumentu pobytowego, chyba że prawo Unii Europejskiej lub rozporządzenie stanowi inaczej. Dokumenty pobytowe są wydawane m.in. w formie wizy i zezwolenia na pobyt.
- 12 Według sądu krajowego, jeśli cudzoziemiec nie posiada jednego z dokumentów pobytowych wymaganych zgodnie z tą ustawą, jego wjazd na terytorium niemieckie jest niezgodny z prawem. Na mocy § 95 wspomnianej ustawy ten, kto przebywa na terytorium niemieckim bez posiadania wymaganego dokumentu pobytowego, podlega karze pozbawienia wolności do roku lub grzywnie. Takie samo zagrożenie karą przewidziane jest w razie wjazdu cudzoziemca na terytorium niemieckie bez paszportu lub bez posiadania ważnego dokumentu pobytowego.
- 13 W postanowieniu odsyłającym Oberlandesgericht Karlsruhe wyjaśnia, że zgodnie z prawem niemieckim przy badaniu, czy ma miejsce zachowanie karalne w rozumieniu wymienionego § 95, należy wziąć pod uwagę wyłącznie istnienie formalnie ważnego zezwolenia na wjazd i pobyt.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

- 14 R. Kqiku, który zgodnie ze swoim paszportem jest obywatelem Serbii i Czarnogóry, zamieszkuje stale w Szwajcarii od czerwca 1993 r. Od dnia 27 marca 2006 r. jest posiadaczem wydawanego cudzoziemcom przez Konfederację Szwajcarską dokumentu tożsamości kategorii C, związanego z zezwoleniem na pobyt stały kategorii C,

którego „Kontrollfrist” upływie w dniu 19 czerwca 2009 r. Również członkowie jego rodziny posiadają ważne dokumenty tożsamości wydawane cudzoziemcom lub inne stosowne dokumenty w przypadku dzieci.

- 15 W dniu 4 sierpnia 2006 r. R. Kqiku wraz ze swoją żoną i trojgiem dzieci udał się ze Szwajcarii do Niemiec. Podczas pobytu na terytorium niemieckim zainteresowani odwiedzili członków swojej rodziny w Kolonii i Stuttgarcie.
- 16 W chwili wjazdu i aż do chwili powrotu do Szwajcarii w dniu 6 sierpnia 2006 r. R. Kqiku miał ze sobą ważny paszport, dokument tożsamości kategorii C wydawany cudzoziemcom i również ważne prawo jazdy wydane przez władze szwajcarskie. Także wszyscy współpodróżujący członkowie rodziny mieli ze sobą ważne paszporty oraz dokumenty tożsamości wydawane cudzoziemcom lub inne stosowne dokumenty w przypadku dzieci.
- 17 Inaczej niż przy wcześniejszych krótkotrwałych wyjazdach do Niemiec dla celów tego pobytu na terytorium niemieckim R. Kqiku nie złożył wniosku o wydanie wizy ani dla siebie, ani dla członków swojej rodziny.
- 18 Przeciwnie R. Kqiku wszczęto postępowanie karne w związku z tym, że nie posiadając dokumentu pobytowego w formie wizy, wjechał na terytorium niemieckie i przebywał na nim między dniem 4 sierpnia a dniem 6 sierpnia 2006 r., mimo że jako obywatel Serbii i Czarnogóry podlega obowiązkowi wizowemu.
- 19 Wyrokiem z dnia 29 listopada 2006 r. Amtsgericht Singen (Niemcy) uniewinnił R. Kqiku od zarzutu niedozwolonego wjazdu i niedozwolonego pobytu w rozumieniu ustawy o pobycie cudzoziemców, uzasadniając, że jego zachowanie nie stanowi

przestępstwa w świetle decyzji nr 896/2006. Przeciwnie temu wyrokowi prokuratura wniosła skargę rewizyjną („Revision”), którą ma rozpatrzyć Oberlandesgericht jako sąd orzekający w ostatniej instancji.

- 20 Oberlandesgericht Karlsruhe, stwierdzając, że w celu ustalenia, czy R. Kqiku może podlegać karze z powodu niedozwolonego wjazdu i niedozwolonego pobytu na terytorium niemieckim w rozumieniu § 95 ust. 1 pkt 3 i 2 ustawy o pobycie cudzoziemców, należy dokonać wykładni przepisów dotyczących jednostronnego uznawania zezwoleń na pobyt przewidzianych decyzją nr 896/2006, postanowił zawiesić postępowanie i przedłożyć Trybunałowi następujące pytanie prejudycjalne:

„Czy przepisy zawarte w art. 1 i 2 decyzji nr 896/2006 [...] należy interpretować w ten sposób, że wymienione w załączniku zezwolenia na pobyt wydane przez Szwajcarię i Liechtenstein wywołują bezpośrednio — z mocy jednostronnego uznania przez państwa członkowskie, które w pełni wprowadzają w życie dorobek Schengen, za równorzędne z ich wizami jednolitymi lub wizami krajowymi — skutki dokumentu pobytowego zezwalającego na przejazd tranzytem przez wspólny obszar,

czy też

przepisy art. 1 i 2 decyzji nr 896/2006 [...] należy rozumieć w ten sposób, że obywatele państw trzecich posiadający wymienione w załączniku — jednostronnie uznane przez państwa, które w pełni wprowadzają w życie dorobek Schengen — zezwolenia na pobyt wydane przez Szwajcarię lub Liechtenstein są zwolnieni do celów przejazdu tranzytem przez wspólny obszar z obowiązku wizowego wynikającego z art. 1 ust. 1 rozporządzenia [...] nr 539/2001?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 21 W swym pytaniu sąd krajowy dąży zasadniczo do ustalenia zakresu uznawania zezwoleń na pobyt, o których mowa w decyzji nr 896/2006, w świetle obowiązku wizowego przewidzianego w rozporządzeniu nr 539/2001.
- 22 R. Kqiku twierdzi, że decyzja nr 896/2006 dotyczy uznania zezwoleń na pobyt wydanych przez Konfederację Szwajcarską i Księstwo Liechtensteinu do celów przejazdu tranzytem przez obszar Schengen lub krótkiego pobytu na tym obszarze. Podnosi, że jego dokument tożsamości kategorii C wydawany cudzoziemcom jest jednym z zezwoleń na pobyt wydawanych przez Konfederację Szwajcarską figurujących w załączniku do wymienionej decyzji, że skutkiem tego dokumentu tożsamości nie jest zwolnienie go z obowiązku wizowego przewidzianego w rozporządzeniu nr 539/2001 i że wymieniony dokument tożsamości stanowi ważne zezwolenie na wjazd i pobyt.
- 23 Komisja Wspólnot Europejskich podkreśla, że zakres równorzędności, którą przewiduje decyzja nr 896/2006, jest ograniczony do celów przejazdu tranzytem przez obszar Schengen. Jej zdaniem dokument pobytowy — taki jak ten stanowiący przedmiot postępowania przed sądem krajowym — może być zrównany z „wizą Schengen” tylko do celu przejazdu tranzytem i że uznanie zezwolenia na pobyt wydanego przez Konfederację Szwajcarską lub przez Księstwo Liechtensteinu dotyczy zwolnienia z obowiązku wizowego przewidzianego w art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 539/2001 wyłącznie do celów przejazdu tranzytem.
- 24 Na wstępie należy przypomnieć, że system ustanowiony decyzją nr 896/2006 jest według jej art. 1 oparty na jednostronnym uznawaniu przez państwa członkowskie zezwoleń na pobyt wydanych przez Konfederację Szwajcarską i Księstwo Liechtensteinu obywatelom państw trzecich podlegającym obowiązkowi wizowemu zgodnie z rozporządzeniem nr 539/2001 za równorzędne z ich wizami jednolitymi lub wizami krajowymi do celów przejazdu tranzytem.

- 25 Tak jak wynika to w szczególności z art. 2 rozporządzenia nr 539/2001, dorobek Schengen ustanawia rozróżnienie między dwoma zasadniczymi kategoriami wiz, czyli wizami na pobyt krótkoterminowy i wizami tranzytowymi. Pierwszy rodzaj dotyczy pobytów nie dłuższych niż trzy miesiące ogółem, a drugi rodzaj — tranzytu przez wspólny obszar, który to tranzyt nie może przekraczać pięciu dni.
- 26 Tymczasem celem decyzji nr 896/2006, tak jak wynika to z jej tytułu i z jej art. 1 i 2, jest ustanowienie uproszczonego systemu kontroli osób na granicach zewnętrznych ograniczonego do celów przejazdu tranzytem przez terytorium państw członkowskich. W rezultacie wymienione artykuły przewidują wyłącznie, że zezwolenia na pobyt wydawane przez Konfederację Szwajcarską lub Księstwo Liechtensteinu obywatelom państw trzecich są równorzędne z wizami jednolitymi lub wizami krajowymi do celów przejazdu tranzytem. Zgodnie z art. 3 powyższej decyzji czas przejazdu tranzytem jest ograniczony i nie może przekraczać pięciu dni.
- 27 Ponieważ jednostronne uznawanie niektórych zezwoleń na pobyt wydawanych przez Konfederację Szwajcarską i przez Księstwo Liechtensteinu w ramach uproszczonego systemu kontroli ustanowionego decyzją nr 896/2006 jest ograniczone do wjazdów na obszar Schengen w celach przejazdu tranzytem, należy stwierdzić, że dokumenty pobytowe wydawane przez te państwa i wymienione w załączniku do tej decyzji są uznane za równorzędne z wizami jednolitymi lub wizami krajowymi wyłącznie do celów przejazdu tranzytem.
- 28 Taką wykładnię potwierdzają motywy 3 i 7 decyzji nr 896/2006, przywołujące cel tej decyzji, którym jest umożliwienie obywatelom państw trzecich, w tym Serbii i Czarnogóry, posiadającym zezwolenie na pobyt wydane przez Konfederację Szwajcarską lub Księstwo Liechtensteinu, powrotu do kraju swojego pochodzenia przez wspólny obszar bez konieczności występowania o wizę tranzytową. Motyw 7 tej decyzji wyraźnie stwierdza, że uznanie tych zezwoleń na pobyt powinno ograniczać się do celu przejazdu tranzytem i nie powinno mieć wpływu na możliwość wydawania przez państwo członkowskie wizy na pobyt krótkoterminowy.

29 Ponadto uproszczony system wprowadzony decyzją nr 896/2006 nie ma na celu ani poszerzenia, ani ograniczenia kręgu obywateli państw trzecich zwolnionych z obowiązku wizowego na mocy rozporządzenia nr 539/2001.

30 Taką wykładnię potwierdzają podstawy prawne rozporządzenia nr 539/2001 i decyzji nr 896/2006. Rozporządzenie nr 539/2001 opiera się na przepisie art. 62 pkt 2 lit. b) ppkt i) WE odnoszącym się do środków dotyczących przekraczania granic zewnętrznych określających reguły dotyczące wiz, włączając w to listę państw trzecich, których obywatele podlegają obowiązkowi wizowemu, oraz państw trzecich, których obywatele są zwolnieni z tego obowiązku, podczas gdy decyzja nr 896/2006 opiera się na przepisie art. 62 pkt 2 lit. a) WE określającym normy i procedury, których powinny przestrzegać państwa członkowskie przy wykonywaniu kontroli osób na granicach zewnętrznych.

31 W rezultacie z powyższego wynika, że zezwolenie na pobyt wydane przez Konfederację Szwajcarską lub Księstwo Liechtensteinu obywatelom państw trzecich podlegającym obowiązkowi wizowemu jest dokumentem, który należy uznać za równorzędny z wizą tranzytową uprawniającą do przejazdu przez terytorium państw członkowskich. W ramach uproszczonej procedury wprowadzonej decyzją nr 896/2006 na osoby, których dotyczy ta decyzja, nie zostaje zatem nałożony obowiązek posiadania wizy tranzytowej podczas przekraczania granic zewnętrznych dla celów przejazdu tranzytem przez terytorium państw członkowskich, pod warunkiem że czas przejazdu tranzytem nie przekroczy pięciu dni.

32 Mając na uwadze powyższe rozważania i zgodnie z rozróżnieniem między wizami tranzytowymi a wizami na pobyt krótkoterminowy ustanowionym w rozporządzeniu nr 539/2001, odpowiedź na zadane pytanie winna brzmieć, iż decyzję nr 896/2006 należy interpretować w ten sposób, że wymienione w załączniku do tej decyzji zezwolenia na pobyt wydawane przez Konfederację Szwajcarską i Księstwo Liechtensteinu obywatelom państw trzecich podlegającym obowiązkowi wizowemu są uznawane za równorzędne wyłącznie z wizą tranzytową. Aby wjechać na terytorium państw członkowskich w celach przejazdu tranzytem, wystarczy, dla spełnienia wymogów wymienionych w art. 1 ust. 1 i art. 2 rozporządzenia nr 539/2001, by osoba, której dotyczy wymieniona decyzja, posiadała zezwolenie na pobyt wydane przez Konfederację Szwajcarską lub Księstwo Liechtensteinu i wymienione w załączniku do tej decyzji.

W przedmiocie kosztów

33

Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem; do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Decyzję nr 896/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. wprowadzającą uproszczony system kontroli osób na granicach zewnętrznych oparty na jednostronnym uznawaniu przez państwa członkowskie niektórych zezwoleń na pobyt wydawanych przez Szwajcarię i Liechtenstein do celów przejazdu tranzytem przez ich terytorium należy interpretować w ten sposób, że wymienione w załączniku do tej decyzji zezwolenia na pobyt wydawane przez Konfederację Szwajcarską i Księstwo Liechtensteinu obywatelom państw trzecich podlegającym obowiązkowi wizowemu są uznawane za równorzędne wyłącznie z wizą tranzytową. Aby wjechać na terytorium państw członkowskich w celach przejazdu tranzytem, wystarczy, dla spełnienia wymogów wymienionych w art. 1 ust. 1 i art. 2 rozporządzenia (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniającego państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wizy podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu, by osoba, której dotyczy wymieniona decyzja, posiadała zezwolenie na pobyt wydane przez Konfederację Szwajcarską lub Księstwo Liechtensteinu i wymienione w załączniku do tej decyzji.

Podpisy